

Lastniki ukrepov za redčenje obvodne vegetacije ne poznajo

(članek v [dnevniku Večer](#), 19.2.2019, avtor: Tanja Murko Gajšek)

Proti koncu zime, ko naj bi zemlja še počivala, lastniki obrezujejo drevesa in grmovje ter izvajajo sečnjo, zato bo več poudarka pri ozaveščanju

Drevesa in grmovje, ki obdajajo struge potokov in rek, na prvi pogled delujejo samoumevni in samorastniški. Vendar je rastje, ki je najpogosteje ostanek krčenja gozda za kmetijske površine, precej pomembno. "Brez vegetacije se erozijska moč vode poveča in kaj kmalu povzroči spodjedanje bregov, prestavljanje strug, odnašanje jezov in mostov," pojasni vodja celjske območne enote Zavoda RS za varstvo narave **Tanja Košar Starič**.

Drevesa niso le okras

Pravilno ravnanje pozimi se namreč odraža vse leto. "Obvodna drevnina uravnava temperaturo ob vodotoku in v njem. S senčenjem preprečuje segrevanje vode v vročih poletnih dneh, zmanjšuje dnevno-nočna nihanja temperature ter s tem zagotavlja ugodne pogoje za življenje rib in drugega vodnega življa," pojasnjuje Košar Staričeva. S svojimi krošnjami visoka vegetacija prav tako ublaži veter, zaradi česar iz tal izpari manj vode. "Vlaga se v območjih bogate zarasti zadržuje dlje časa in s tem zagotavlja rastlinam potrebno vodo tudi v času pomanjkanja padavin," pojasni sogovornica. S koreninami pa drevesa prestrežejo mineralne snovi in pesticide, ki bi se sicer z okoliških kmetijskih zemljišč stekali in spirali v vodo.

Poleg vsega pa je obvodno rastje tudi pomemben življenjski prostor živali. "Številne živali se v njem razmnožujejo, prehranjujejo, počivajo, ob njem selijo ali orientirajo v prostoru. V obvodni vegetaciji se naseljujejo naravni plenilci, kot so kanje, sinice in pikapolonice, ki uravnavajo številčnost vrst na poljskih površinah," Košar Staričeva doda še en razlog, zakaj so te rastline pomembne za ljudi in živali. Prav zaradi življenja slednjih se od prvega marca do prvega avgusta, ko med drugim gnezdiijo številne ptice, ne sme poseči v obvodno rastlinje.

Pomen življenja z naravo

V preteklosti so se kmetje dobro zavedali pomena obvodne vegetacije, zato so jo pozimi skrbno ohranjali in poskrbeli, da se ni zaraščala. Kasneje se je to delo pogosto zanemarilo ali pa se je v naravo premočno poseglo. "Z nepremišljenimi goloseki pod pretvezo zagotavljanja protipoplavne varnosti, kurjenjem obrežne vegetacije, odlaganjem odpadkov in neprimernim vzdrževanjem, ki vodi v zaraščanje s tujerodnimi rastlinskimi vrstami, je obvodna drevnina na obsežnih površinah zelo osiromašena," opazuje Tanja Košar Starič.

Danes zato lastnikom pri delu pomagajo pristojne ustanove, na terenu pa jim svetujejo revirni gozdarji. Skupaj določijo drevesa za posek, za kar je potrebna tudi odločba o poseku. Ponekod pa lastniki sami skrbijo za vegetacijo mejic in obvodne vegetacije. Za poseg v rastje je potrebno ustrezno znanje, zato morajo lastniki, če gre za urejanje rastja v zavarovanem območju Nature 2000, pridobiti brezplačno dovoljenje za poseg v naravo. Lastniki na upravno enoto pošljejo vlogo, s katero potrdijo lokacijo območja obvodne vegetacije. Na podlagi tega izvajalci prepoznajo pogoje, ki jih morajo pri sečnji upoštevati. Ali njihovo ozemlje sodi pod Naturo 2000, si lahko lastniki pogledajo na spletni strani naravovarstveni-atlas.si.

Znanje je treba širiti

Sicer pa poseg obsega nujna dela, kjer odstranijo nestabilna drevesa ali drevesa, ki obirajo pretok ter invazivne in tujerodne vrste. Odstranjenih rastlin in njihovih delov se ne sme sežigati na brežinah, temveč jih je treba odpeljati iz dosega možnih poplav. Pri obrezovanju je treba ohranjati tradicionalni način, kar je posebej opazno pri glavatih vrbah.

Izvajalci pri delu ohranijo panje, ki brežino stabilizirajo, ter staro drevje z dupli in leseno prhlino. Kjer je potrebno, nasadijo nova drevesa. Pomembno pa je tudi upoštevati navodilo, da se v obrežno vegetacijo posega le na eni strani brežine. Druga stran pride na vrsto najhitreje čez dve leti.

Kljub izobraževanju in ozaveščanju rečni nadzorniki, lovci, gozdarji ter lastniki zemljišč in upravljavci zavarovanih območij Zavod za varstvo narave še vedno obveščajo o nedovoljeni sečnji obvodne vegetacije. Številni lastniki namreč postopkov in ukrepov za ustrezno ravnanje z obvodno vegetacijo namreč še ne poznajo dovolj dobro, opazuje Tanja Košar Starič. Ko naletijo na hujše kršitve, ukrepajo inšpektorji. "Največkrat pa lepa beseda z ustrezno razlago in seznanitvijo s postopkom najde lepo mesto," je prepričana Košar Staričeva. Zato obljublja, da bodo v prihodnje večji poudarek namenili ozaveščanju lastnikov priobalnih zemljišč. Na Celjskem bodo pri tem sodelovali s strokovnjaki iz Kozjanskega parka. Tako bodo lastnikom predstavili dodatna znanja, ki jih potrebujejo za pravilno vzdrževanje obvodne vegetacije v zavarovanem območju.